

Să-l cunoaștem pe Părintele Filotei Zervakos (1884–1980)

Traducere din limba greacă:

Pr. Victor Manolache

EDITURA EGUMENITA

2017

Cuprins

Consemnarea editorului grec	5
PARTEA ÎNTÂI	
7	
Generalități despre personalitatea sfântă a părintelui Filotei Zervakos (1884-1980)	
Câteva elemente biografice	7
PARTEA A DOUA	
25	
Mărturiile creștinilor credincioși	
Părerile părinților de la Mănăstirea Longovarda	36
Din consemnările fraților de la Sfânta Mănăstire Tapsanon	37
Mărturiile medicilor, cuvântările ținute la înmormântare, părerile clericilor și ale credincioșilor	41
Bătrânul a fost un om integru și sfânt	43
Câteva consemnări din presa ecleziastică	52
PARTEA A TREIA	
67	
Bătrânul Filotei a avut cuget smerit, amintirea morții și pocăință în tot timpul vieții	
Însemnare din viața mea trecătoare!	70
Rugămintea frățească	73

PARTEA A PATRA 75

Călătorii în insulele, orașele și satele Greciei, pentru spovedanie și predică

Inima mea arde pentru mântuirea fraților!	82
Însemnările Bătrânului Filotei relatate pe scurt. Despre călătoriile sale misionare	91
Fragmente din scrisorile părintelui Filotei legate de călătoriile sale misionare	95

PARTEA A CINCEA 121

Scurte sfaturi părintești

Toate relele vin din lipsa smereniei și a iubirii	124
Noi ce vom arăta în ziua Judecății?	125
Păziți răbdarea, credința și iubirea!	126
Este mai bine să aveți o pagubă vremelnică decât una veșnică	127
Despre vindecarea patimilor	128
Omul trupesc devine ca un animal	128
De tine depinde să te mântuiești!	129
Fericit este omul care își va câștiga sufletul	130
Lucrarea mântuitoare a păstorului celui bun	131
Lucrurile omenești sunt toate deșertăciune	131
Omul nemulțumitor este mai rău decât dobitoacele necuvântătoare	134
Care este lucrarea unei cârmuiri înțelepte?	134
Din nefericire, oamenii nu se pocăiesc... ..	135
Oamenii vor aduna roadele lipsei lor de evlavie, ale necredinței și ale desfrânării lor!	136

Oamenii au căzut în nesimțire pentru că s-au învârtoșat inimile lor	137
Domnul să ne fie milostiv!	138
Păcatul este un puhoi năvalnic	139
Astăzi oamenii sunt surzi și orbi sufletește	140
Necredința oamenilor a ajuns la apogeu	140
Să nu iei aminte la cei mulți, care ascultă de poruncile diavolului!	141
Nu vedeți părapastia din fața voastră?	142
Obiceiul cel rău și păcatul trebuie să înceteze	144
Mă mâhnesc din cauza nesimțirii și a lipsei de pocăință a oamenilor	147
Voia lui Dumnezeu este să ne mântuim toți	148
Este nevoie de atenție mai mare!	152
Sfinții se temeau de lume	153
Căderea ta s-a întâmplat din pricina mândriei!	154
Trebuie să fim pregătiți pentru pocăință	155

PARTEA A ȘASEA 157

Câteva fapte minunate

Înclinația spre viața pustnicească	160
În amintirea minunii celei mari	163
O întâmplare fericită și vrednică de admirație	163
Întâmplarea minunată	164
Dorul după viața isihastă	166
M-am întors și am păstorit oile mele	167
Despre răutatea demonilor	167
Descoperirile Părintelui Filotei	173

<i>Prima descoperire</i>	173
<i>Descoperirea a doua</i>	176
<i>Descoperirea a treia</i>	177
<i>Descoperirea a patra</i>	178
<i>Descoperirea a cincea</i>	182
<i>Descoperirea a șasea</i>	183
<i>Descoperirea a șaptea</i>	184

Fragmente din testamentul duhovnicesc al părintelui Filotei Zervakos	186
---	-----

Rugăciune pentru păzirea sfintei noastre Biserici Ortodoxe de erezii (fragmente)	199
---	-----

Distribuție:
S.C. Egumenița S.R.L.
O.P. 1
C.P. 150
800720 Galați
tel./fax: 0236-326.730
e-mail : editura@egumenita.ro
www.egumenita.ro

Traducerea s-a făcut după
originalul în limba greacă:

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΓΕΡΟΝΤΑ

ΦΙΛΟΘΕΟ ΖΕΡΒΑΚΟ

© Editura Egumenița pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Să facem cunoștință cu Părintele Filotei Zervakos (1884-1890) /
trad. din lb. greacă: pr. Victor Manolache. - Galați : Egumenița, 2017
ISBN 978-606-550-275-8

I. Manolache, Victor (trad.)

Consemnarea editorului grec

Editorii „Stupului Ortodox” își arată recunoștința față de îndrumătorul și părintele lor duhovnicesc, față de ocrotitorul și binefăcătorul lor, după Dumnezeu, vrednicul de pomenire duhovnic Filotei Zervakos, cel care a binecuvântat, a îndrumat și a sprijinit în diferite feluri slujirea misionară a editurii. De aceea, editează acest volum, spre slava lui Dumnezeu, întru cinstirea Sfântului Părintelui nostru Filotei și spre folosul sufletesc de obște al ortodocșilor creștini, cu ajutorul nobil al unei familii evlavioase, ca să fie distribuit spre zidirea lor.

Volumul de față a văzut lumina zilei cu prilejul manifestării comemorative din 11 mai 2014 de la Tesalonic, cu ocazia împlinirii a 130 de ani de la nașterea sa (1884-2014), spre cunoașterea parțială a personalității harismatice a părintelui Filotei.

Din toate mărturisirile care urmează se vedește sfințenia vieții lui și activitatea lui apostolică pentru Ortodoxie și ortopraxie.

Fie să dorim să învățăm din viața evanghelică și din povețele duhovnicești înțelepte ale îmbunătățitului părinte duhovnic Filotei, făcându-ne următori virtuților acestuia, îndeosebi credinței,

smereniei, iubirii, discernământului, răbdării și mărturisirii lui pentru Hristos.

Vă urăm cercetare cu folos, cu roade duhovnicești bogate, și pomeniți-ne în rugăciunile voastre.

PARTEA ÎNTÂI

Generalități despre personalitatea sfântă a părintelui Filotei Zervakos (1884-1980)

Câteva elemente biografice

Părintele Filotei s-a născut în luna mai, în anul 1884, în satul Pakia (Molaoi) din ținutul Laconia, din părinți evlavioși, Panaghiotis și Ecaterina Zervakos.

La Botez a primit numele de Constantin. Clasele primare le-a absolvit în locul său natal. De la vârsta copilăriei, a iubit cercetarea *Sfintei Evanghelii* și *Viețile sfinților*, a învățat să se roage, să meargă la biserică și să-I înalțe cântări lui Dumnezeu.

În anul 1901, la vârsta de optsprezece ani, a fost numit învățător și a lucrat cu o râvnă dumnezeiască, vreme de aproape trei ani, în satul Finiki din Laconia, cu rezultate minunate.

După încheierea stagiului militar, la îndrumările și cu binecuvântarea părintelui său duhovnicesc, Sfântul Nectarie al Pentapolei, a îmbrățișat viața îngerească a monahilor, pe care

și-a dorit-o de la vârsta copilăriei, și într-un mod minunat a fost îndrumat la Sfânta Mănăstire a Izvorului Tămăduirii din Paros.

După un noviciat exemplar, pe 29 decembrie 1907, a primit schima monahală și numele de Filotei. În ziua următoare a fost hirotonit diacon.

Dumnezeu a îngăduit ca părintele Filotei să întâlnească multe persoane dăruite cu virtute și evlavie, precum sfinții Nectarie al Eghinei, Nicolae Planas, Sava Kalimnos, Antim din Hios, ca și mulți părinți îmbunătățiți, cu discernământ, monahi și mireni credincioși.

Pe 22 aprilie 1912, în Duminica Samarinenței, a fost hirotonit preot și a primit și hirotesia întru duhovnic.

În luna ianuarie 1930, la vârsta de patruzeci și șase de ani, a primit stăreția Mănăstirii Longovarda, pe care a arătat-o ca un far duhovnicesc și ca o arcă a mântuirii. A cutreierat, cu îngăduința lui Dumnezeu, în chip misionar, multe insule, orașe și sate din Grecia, propovăduind cuvântul *Evangeliei* și spovedindu-i pe creștini, afluența credincioșilor și cinstea de care s-a bucurat fiind impresionante.

Slujitorul vrednic al lui Dumnezeu și păstorul cel bun, Filotei, a împlinit, cu harul dumnezeiesc, misiunea de îndrumător duhovnicesc și doctor al miilor de suflete din orice clasă socială, de orice vârstă și formație. Și-a petrecut viața în mod evanghelic, apostolic și patristic, săvârșind

binefaceri, învățând, scriind și spovedind până în ultimele clipe ale mutării sale de pe pământ.

În dimineața zilei de 8 mai 1980, Domnul l-a chemat lângă El pe credinciosul său rob Filotei, ca să-l odihnească veșnic în Împărăția Sa cerească, împreună cu toți sfinții, prietenii Săi.

Părintele Filotei s-a afierosit de mic din tot sufletul Domnului, Bisericii Sale Ortodoxe și slujirii poporului lui Dumnezeu. Pentru aceste trei realități fundamentale, s-a consumat ca o lumânare, arătând o statornicie neîntreruptă, până la adormirea sa întru sfințenie.

Traectoria sa cerească a fost marcată de slujirea lui Dumnezeu, de nevoință și de silirea la luptele duhovnicești, la rugăciunea făcută din inimă, pentru iubirea jertfelnică față de aproapele și toate acestea doar pentru slava lui Dumnezeu Cel în Treime, pentru sporirea duhovnicească în Hristos și pentru desăvârșirea creștinilor. Îndrumător al sufletelor, plin de daruri și inspirat, Părintele Filotei a învățat, a insuflat, a zidit și i-a îndrumat la pocăință adevărată pe cei care veneau la el.

Preacuviosul Bătrân a fost o personalitate duhovnicească de excepție, om al cugetării, al sfințeniei și al mărturisirii ortodoxe, arătându-se un paznic priveghetor și un apărător puternic al dogmelor și tradițiilor Bisericii Ortodoxe.

Vorbim despre un bărbat înduhovnicit, cu zel apostolic, cu dispoziție martirică, având cugetare patristică, dăruire neobișnuită și o jertfelnicie misionară, filantropică și socială vrednice de invidiat.

Duhul Sfânt l-a îndrumat să se roage neîncetat, l-a iluminat să cerceteze Sfintele Scripturi, operele Sfinților Părinți purtători de Dumnezeu și sinaxarele sfinților. I-a dat harul Său, ca să scrie și să creeze, să vorbească și să povățuiască, să propovăduiască și să mărturisească.

Duhul Sfânt a fost Lumina cugetului său, Bucuria inimii sale, Frumusețea și Strălucirea feței sale.

Curățenia trupească, sufletească și duhovnicească a ființei părintelui Filotei a reprezentat ceva rar și deosebit.

Bătrânul s-a arătat un colaborator al harului lui Dumnezeu, un ascet îndumnezeit, un bărbat al doririi Duhului, un zelot al faptelor bune și un misionar. Activitatea sa duhovnicească și virtuțile sale au acoperit trei sferturi ale veacului al XX-lea.

Părintele a avut o minte deschisă spre primirea cuvântului și a înțelepciunii. A fost o personalitate complexă a rugăciunii și slujirii ecleziastice, cu multe harisme firești, dobândite și suprafirești.

Marele teolog contemporan și mărturisitor, Sfântul Iustin Popovici († 1979) spunea: „Asceții sunt singurii misionari ai Ortodoxiei.

Ascetismul este unica școală misionară a Ortodoxiei. Ortodoxia înseamnă nevoință și viață! Simțirea și conștiința ortodoxă îi primește și-i recunoaște doar pe sfinți ca pedagogi și învățători și doar sfințenia ca educație și iluminare adevărată. Educația este proiectarea sfințeniei și doar omul sfințit poate să-i sfințească și pe alții. Doar cel care s-a făcut lumină poate să-i lumineze și pe ceilalți!”

Părintele Filotei, ca un luptător consacrat și ca un om neprihănit, iluminat și sfințit prin nevoința ostentivă, a putut să-i lumineze și să-i sfințească și pe ceilalți oameni.

A avut curăția sufletului și rugăciunea fierbinte care luminează, înștiințează și atrage alte suflete dornice de lumină. Sfințenia se manifestă ca iluminare de la Duhul Sfânt. Ca om îndumnezeit, ca pnevmatofor și împreună-lucrător cu Sfântul Duh, i-a iluminat și i-a folosit duhovnicește pe creștini.

Preacuviosul Bătrân a avut duh drept, inimă curată, cârmuire duhovnicească, purtare filosofică, harisme de învățător, duh de pace și o blândețe uimitoare.

Doar privirea și chipul său senin umpleau inimile credincioșilor cu o realitate cerească și negrăită. Pe fața lui se oglindea Credința Ortodoxă, vie, trăită în toată măreția ei.

Bătrânul era înzestrat cu o priveghere continuă, silindu-se pe sine în orice ceas la păzirea

poruncilor și la dobândirea virtuților, arătându-se astfel următor lui Hristos și tuturor sfinților.

În timp ce a trăit în aceleași condiții ca și noi, printre oameni vicleni și într-o societate păcătoasă, a dus o viață neprihănită, fără concesii și pogorăminte, în pofida feluritelor împrejurări atât de grele.

Vrednicul de admirație părinte Filotei a fost o personalitate ecleziastică de excepție, atingând sfințenia, arătându-se, așa cum ar spune cineva, o stea trimisă de Dumnezeu să traseze o traiectorie luminoasă pe firmamentul duhovnicesc al Bisericii Greciei, dar și în afara ei. A fost o verigă vie în lanțul de aur al continuatorilor Tradiției ortodoxe, al Sfinților Părinți și învățători purtători de Dumnezeu ai Bisericii noastre.

Următor vieții îngerești, prin chipul său curvios și luminos, prin cugetarea ortodoxă și prin sfințenia vieții, a dobândit virtuțile bărbatului drept și sfânt, ca și îndrăzneala cea mare, darurile Sfântului Duh, spre mângâierea și întărirea credincioșilor. De aceea i-a și odihnit, a făcut binefaceri, i-a ocrotit și i-a înaripat duhovnicește pe oamenii care veneau la el, care îl cunoșteau, căci *mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului (Iacov 5, 16)*.

A lucrat cu dragoste și în chip bineplăcut lui Dumnezeu, în via duhovnicească a Bisericii, devenind un model pentru credincioși, prin viețuirea lui sfântă.

Bătrânul Filotei a vorbit și a scris doar despre Hristos, atâta timp cât a trăit cu Hristos, prin Hristos și pentru Hristos. A lucrat înăuntrul Bisericii, conform duhului Sfințelor Canoane și spre slava Ortodoxiei. S-a arătat un părinte duhovnicesc iubitor, un doctor iscusit al sufletelor și un bun păstor al turmei cuvântătoare, distingându-se prin duhul jertfei, al chibzuinței, al discernământului, al răbdării, al rugăciunii, al smereniei și al iubirii.

Bătrânul Filotei a fost prietenul isihiei, fiind ascet, nobil, simplu, priveghetor, discret, iubitor de ascultare, de virtute, de milostenie, iubitor de oameni și de Dumnezeu. Inima lui a fost plină de iubirea lui Hristos față de toți, însetând pentru mântuirea lor.

A avut ca tovarăși nedespărțiți zdrobirea inimii și evlavia, îndeosebi când slujea, cânta, medita, propovăduia, se ruga, chiar și când scria. Într-o mai mare măsură avea zdrobirea inimii când se găsea singur în dialog cu Dumnezeu.

Hrana și delectarea lui erau rugăciunea, studiul, spovedania și învățătura. Când predica, tot chipul lui strălucea. Ziceai că nu se găsea pe pământ, datorită exaltării sfinte care îl stăpânea. Cât despre slujbe, era desăvârșit și unic. Oricât era de obosit sau înfrigorat, ajungea primul la biserică. Era mereu treaz, râvnitor și cucernic, un stâlp de neclintit.

Rugăciunile Sfintei Liturghii le rostea cu înflăcărare și toate slujbele sale erau întrerupte

de lacrimi, din marea sa evlavie. Fiind un stâlp de lumină în întregime, când ținea Sfântul Potir în fața Ușilor Împărătești și rostea: „Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste, apropiați-vă!”, era în același timp om ceresc și înger pământesc.

Părintele Filotei a urmat calea apostolică și linia trasată de Sfinții Părinți, pășind nu numai pe urmele lor, ci și urmându-le virtuțile și izbânzile. A ținut cu acrivie cuvântul *Evangeliei*: [...] *cel ce va face și va învăța, acesta mare se va chema în Împărăția cerurilor (Matei 5, 19)*.

În toate stadiile cerescului său urcuș, ca tânăr și copil, ca învățător și soldat, ca monah și preot, ca egumen și duhovnic, ca predicator și misionar, s-a distins prin frica de Dumnezeu, prin cugetarea smerită, prin evlavia autentică, prin chibzuință, înțelepciune și discernământ duhovnicesc. A arătat în tot locul și întotdeauna o viețuire evanghelică minunată și pilduitoare, prin râvnă după Dumnezeu și prin statornicie, pe care le-a avut în întreaga lui viață.

Prin credința sa fierbinte, prin sărăcia duhului și prin iubirea jertfelnică și curată față de Dumnezeu și față de oameni, a primit prin bunăvoința dumnezeiască daruri duhovnicești, spre îndrumarea sigură a poporului lui Dumnezeu.

Părintele Filotei a trăit *cu înțelepciune, cu dreptate și cu cucernicie (Tit 2, 12)*. A viețuit cu evlavie față de Dumnezeu, cu dreptate față de semeni și

față de sine, cu înțelepciune și având curățenia vieții. A fost cel care „a făcut și a învățat”.

Avea smerenia și blândețea lui David, bunătațea îngerului, răbdarea lui Iov, iubirea de oameni a lui Avraam, iertarea lui Ioan Gură de Aur și inimă iubitoare de mamă și, doar când îl vedeau, oamenii se foloseau.

Bătrânul a împlinit pilduitoarea voia sfântă a Domnului și s-a făcut rob *Evangeliei*, prin zelul apostolic și morala ecleziastică. A propovăduit, a spovedit, a scris, a povățuit, a ținut predici și a lucrat cu dăruire, spre slava lui Dumnezeu, spre măreția Ortodoxiei și spre folosul sufletesc al oamenilor.

Zelul său fierbinte pentru apărarea judecăților lui Dumnezeu s-a vădit în toată lucrarea lui ecleziastică.

Din tinerețile sale și până la mutarea în Biserica Triumfătoare din ceruri, s-a distins prin credința nezdruincată în Dumnezeu, Cel întreit în Persoane, prin evlavia deosebită față de Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioara Maria și față de toți sfinții, și prin păzirea comorii credinței neîntinate, cea dăruită din ceruri.

A străbătut calea Domnului „cu toată dreptatea și adevărul”. A slujit poporul lui Dumnezeu „având conștiința cea bună” și puterea evlaviei, suferind în fiecare zi pentru Hristos și pentru frații săi creștini.